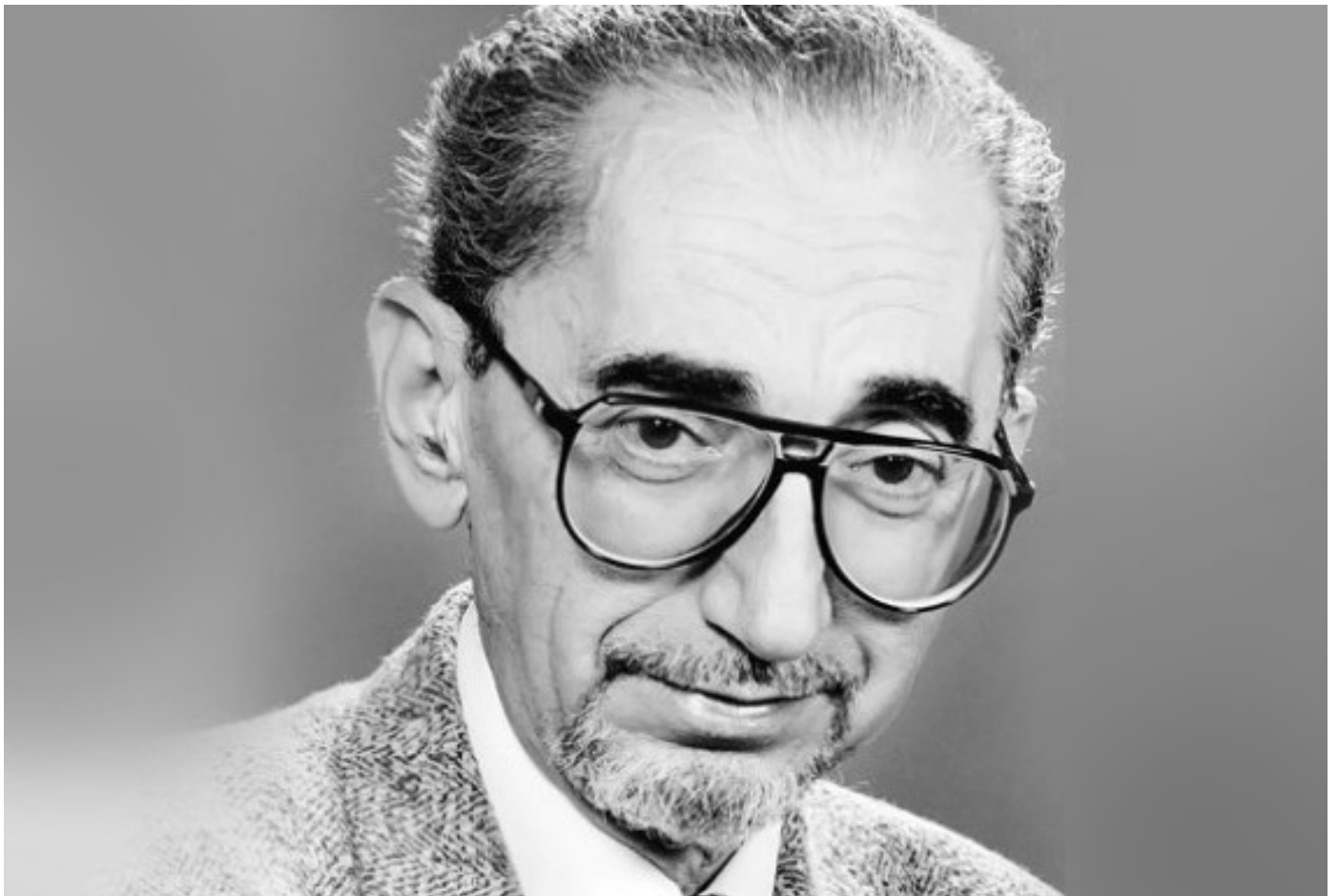

На данашњи дан 1992. умро је српски писац Борислав Пекић, романијер са изразитим смислом за суптилно нијансирање, психолошку и друштвену анализу, прожету ироничним односом према свету. Због припадности илегалној организацији "Савез демократске омладине Југославије" после Другог светског рата, провео је неколико година на робији. Један је од оснивача обновљене Демократске странке 1989. године.

Дела: романи "Време чуда", "Ходочашће Арсенија Његована", "Успење и суноврат Икара Гулбекијана", "Како упокојити вампира", "Златно руно", "Атлантида", "Нови Јерусалим", "Аргонаути", "Писма из туђине", "Године које су појели скакавци", "Беснило", драме "Како забавити господина Мартина", "На лудом белом камену", сценарио за филм "Дан четрнаести".

Данас је четвртак, 2. јул 2026.

1489 - Рођен је енглески свештеник Томас Кренмер, један од вођа верске реформације у 16. веку у Енглеској. У време римокатоличке реакције краљице Марије I Тјудор 1556. као кентерберијски надбискуп спаљен је на ломачи, под оптужбом да је јеретик. Увео је литургију на енглеском језику и саставио "Општи молитвеник" на енглеском.

1566 - Умро је Мишел Ностердам, познат као Нострадамус, извесно време астролог француског двора. По образовању био је лекар. Написао је књигу "Пророчанства" у којој је, на загонетан и нејасан начин, прорицао будућност.

1644 - У бици код Марстон Мура монархисти су доживели први велики пораз од стране следбеника парламента у грађанском рату у Енглеској.

1714 - Рођен је немачки композитор и диригент Кристоф Вилибалд Глук. Реформисао је оперу и поставио основе музичке драме. Био је композитор и диригент на бечком двору царице Марије Терезије. Написао је стотинак Опера, од којих је сачувано око 40, неколико балета, симфонија, увертира и ода. Дела: опере "Орфеј и Еуридика", "Алчеста", "Парис и Хелена", "Армида", "Ифигенија на Тауриди", "Ифигенија на Аулиди".

1778 - Умро је Жан Жак Русо, француски филозоф, писац и композитор, далеки инспиратор потоњих револуционарних догађаја у Француској, посебно "Декларације о правима човека и грађанина". Његове политичке идеје утицале су на Канта, Фихтеа, Хегела. Идеализовао је првобитно "природно стање". Узроком неједнакости је сматрао приватну својину, а идеју о природном васпитању је развио у педагошком роману "Емил". Религиозни део тог дела "Исповест савојског викара" ражестио је Парламент, у тадашњој Француској суд, који је наложио да се дело спали. Бавио се и музиком и компоновао је оперу "Сеоски врач", мелодраму "Пигмалион" и написао је "Музички лексикон", "Дисертацију о модерној музици", "Писмо о француској музици". Остала дела: "Друштвени уговор", "Расправа о наукама и уметностима", "Расправа о пореклу и основама неједнакости међу људима", "Јулија или Нова Елоиза", "Писмо Даламберу", "Писма са планине", "Исповести".

1819 - У Уједињеном Краљевству законом је забрањен рад деце испод девет година у

текстилној индустрији, а рад деце млађе од 16 година ограничен је на 12 часова дневно.

1877 - Рођен је немачки писац Херман Хесе, добитник Нобелове награде за књижевност 1946. један од најзначајнијих књижевника 20. века. Одређивала га је својеврсна одбојност према нормама грађанског поретка као и заинтересованост за духовност па и мистицизам. Био је шездесетих 20. века нека врста идола омладине на Западу. Писао је с великим успехом и поезију. Дела: романи "Петер Каменцинд", "Под точком", "Гертруда", "Росхалда", "Демијан", "Сидарта", "Степски вук", "Игра стаклених перли", "Нарцис и Златоусти".

1881 - У Вашингтону је извршен атентат на председника САД Џејмса Ејбрама Гарфилда, који је од рана умро 19. септембра 1881.

1884 - Започела је с радом Народна банка Србије. Првобитни назив био је - Привилегована народна банка Краљевине Србије. Први гувернер био је Алекса Спасић, бивши министар, познати српски економски стручњак. Банка је била устројена по узору на Народну банку Белгије. У прво време била је смештена у Кнез Михаиловој улици а од 1890. налази се у наменски грађеном репрезентативном здању у стилу неоренесансног академизма у улици Краља Петра. Зграду је пројектовао бечки архитекта Константин Јовановић, син Анастаса Јовановића (први српски литограф и дворуправитељ Кнеза Михаила Обреновића). Јануара 1920. преименована је у Народна банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

1900 - Над Менцелским заливом на Боденском језеру на југу Немачке први пут је полетео дирижабл којим је управљао немачки гроф Фердинанд фон Цепелин. Летелица коју је конструисао била је дуга 128, а широка 11 метара, састављена од 16 балона испуњених водоником и имала је оклоп од алуминијума. Први летови дирижабла били су велика сензација и Цепелин је свуда био поздрављан звонима и топовским салвама.

1915 - Умро је мексички генерал и државник Хосе де ла Крус Порфирио Дијас, председник Мексика од 1877. до 1880. и од 1884. до 1911. Искористио је популарност стечену у борби против француских интервенционистичких трупа, да 1876. војним превратом освоји власт, заведе диктатуру с ослонцем на САД и омогући продор америчког и британског капитала. Нагомилано незадовољство сељака, али и грађана уопште, изазвало је револуцију у којој је оборен 1911. после чега је емигрирао и умро је у Паризу.

1925 - Рођен је конгоански државник Патрис Лумумба, први председник Владе независног Конга, један од твораца независности те земље, који је због трагичне судбине постао својеврсни симбол "црне Африке". Председник владе Конга постао је јуна 1960. по стицању суверености, али је смењен већ 5. септембра. Приликом бега на исток земље 1. децембра ухапшен је. Убијен је јануара 1961. у Катанги, тада отцепљеној иначе најбогатијој провинцији Конга, коју је водио Моиз Чомбе. Иза убиства су стајале западне тајне службе. Упамћен је и као ваљан песник.

1948 - Уз помоћ западних земаља, грчке владине трупе су почеле офанзиву против комунистичке такозване Демократске армије Грчке, чиме је грађански рат ушао у завршну фазу.

1949 - Умро је бугарски револуционар и државник Георги Михајлович Димитров, вођа и један од твораца Комунистичке партије Бугарске, први председник бугарске владе после Другог светског рата, генерални секретар Коминтерне од 1935. до 1943. После паљевине Рајхстага 1933. судио му је нацистички суд на Лајпцишком процесу. Сјајном одбраном претворио је суђење у оптужбу против нациста и режима Адолфа Хитлера.

1961 - Самоубиством је окончао живот амерички писац Ернест Хемингвеј, добитник Нобелове награде за књижевност 1954. У Првом светском рату учествовао је на италијанском фронту, што је описао у роману "Збогом оружје", искуства из Шпанског грађанског рата у роману "За ким звона звоне", а после путовања по Африци настали су "Снегови Килиманџара" и "Зелени брегови Африке". Репортерски је бележио чињенице, што је одлика "школе" писца коју је предводио између два светска рата. Његова дела преплављена су нагонима и страстима на свим нивоима. Остала дела: романи "Старац и море", "Покретни празник", "Пролећне бујице", "Сунце се поново рађа", "Смрт у поподневу", "Имати и немати", "Преко реке па у шуму", драма "Пета колона".

1964 - Председник САД Линдон Џонсон потписао је "Акт о грађанским правима", којим је забрањена расна дискриминација.

1969 - Генерални секретар Уједињених нација У Тант позвао је све земље да обуставе развој и складиштење хемијског и биолошког оружја.

1974 - Лидери Совјетског Савеза и САД Леонид Брежњев и Ричард Никсон објавили су у Москви да је постигнут споразум двеју земаља о ограничавању подземних нуклеарних проба.

1976 - Северни и Јужни Вијетнам су после Вијетнамског рата, окончаног 1975. поразом САД и марионетског јужновијетнамског режима, после 22 године поново уједињени у једну земљу, с Ханојем као главним градом.

1989 - Умро је Андреј Громико, 28 година совјетски министар иностраних послова. У Другом светском рату био је амбасадор у САД, затим у УН, где је био познат као "мистер њет". Совјетску дипломатију предводио је од 1957. до 1985. На чланство у Политбироу владајуће Комунистичке партије поднео је оставку 30. септембра 1988. а сутрадан и на положај председника Президијума Врховног совјета Совјетског Савеза на ком се налазио од 1985.

1990 - У саудијском граду Мека, у пешачком тунелу близу исламског светилишта, у стампеду је погинуло око 1.400 ходочасника.

1993 - Турски исламисти запалили су хотел у Сивасу и усмртили 37 особа, већином интелектуалаца, учесника културног фестивала. 1994 - Албански суд осудио је на девет година затвора бившег комунистичког лидера Албаније Рамиза Аљију, под оптужбом да је злоупотребљавао власт и кршио људска права.

1994 - После повратка са светског фудбалског првенства, у Медељину је убијен колумбијски фудбалер Андрес Ескобар, зато што је дао аутогол на утакмици Колумбија-САД.

1995 - Кошаркашка репрезентација СР Југославије тријумфално је обележила повратак после укидања спортских санкција, победивши у финалу првенства Европе у Атини екипу Литваније резултатом 96:90.

1995 - Шумски пожар, највећи у историји Израела, приморао је хиљаде људи да напусте домове близу Јерусалима.

1997 - Умро је амерички филмски глумац Џејмс Стјуарт. Био је такође генерал ратног ваздухопловства САД. Углавном је играо улоге особа изразите моралности, и доживљаван је као својеврсни пример америчког идеала. Филмови: "Мистер Смит у Сенату", "Филаделфијска прича" (Оскар), "Конопац", "Винчестер 73", "Прича о Глену Милеру", "Највећа представа на свету", "Прозор на двориште", "Човек који је знао превише", "Вртоглавица", "Анатомија једног убиства", "Човек који је убио Либерти Валанса", "Јесен Чејена", "Парада лудака".

2004 - Српски манастир Високи Дечани, задужбина краља Стефана Уроша III Дечанског (1321-1331) уврштен је у листу светске баштине УНЕСКО.

2005 - Хуманитарни концерти под заједничким називом "Лајв ејт" (Live 8) у организацији ирског музичара Боба Гелдофа, одржани су у свим земљама које чине Г8 - Сједињеним Америчким Државама, Великој Британији, Француској, Италији, Немачкој, Канади, Јапану и Русији, с циљем да се помогне најсиромашнијим земљама.

2011 - Преминула је Оливера Марковић, српска глумица која је оставила неизбрисив траг. Први филм снимила је 1946. године ("У планинама Југославије"). Награду Народног позоришта, чија је чланица постала 1967. добила је два пута, за улоге Мајка Храброст (1972) и Клара ("Леда", 1978), а највеће признање које додељује Национални театар, Плакету, добила је 1988. Укупан њен опус броји више од стотину улога, играла је у 63 филма, 26 серија. Добитница је две Златне арене на Филмском фестивалу у Пули. Упамћена је и као врсна певачица руских романси и шлагера.

2014 - Први пут, након готово пола века, влада Немачке одобрила је буџет за наступајућу годину у којем није предвиђен дефицит. Партије левице упозориле су тим поводом да би овакав буџет могао да доведе до оштрог пада инвестиција.

2014 - Против бившег председника Француске Николе Саркозија покренута је званична истрага у Паризу због сумње да је "трговао утицајем" као и због других незаконитих радњи везаних за финансирање његове изборне кампање.

2016 - Преминуо је Ели Визел, добитник Нобелове награде за мир 1986. Аутор је више од 40 књига, међу којима је најутицајнија "Ноћ" која је уз "Дневник Ане Франк" стандардно сведочанство холокауста. Као 15-годишњак послат је у Аушвиц из родног Сигета, касније је пребачен у Бухенвалд, а ослобођен је 1945. Скоро три деценије предавао је на Универзитету у Бостону, а био је предавач и на Универзитету Јејл и Градском универзитету Њујорка. Бавио се хуманитарним радом.

2016 - У Житишту, Банат, догодио се масакр у којем је погинуло 5 особа, а 22 су рањене. Убица је у летњој башти локалног кафеа из аутоматске пушке рафалном паљбом испалио 26 метака пуцајући првенствено на супругу с којом је био у бракоразводној парници, али и на особе с којима се налазила.

2019 - Приликом ваздушних напада на притворски центар за мигранте у Таџури, недалеко од Триполија, Либија, 53 особе су погинуле а више од 130 је рањено. Напад се догодио у склопу ваздушних удара снага лојалних Халифи Хафтару и њихових настојања да заузму Триполи, који контролише међународно призната влада Либије. Мигрантски центар се налази у близини војног кампа.

2022 - Преминуо је Питер Брук, позорисни редитељ. Рођен у Британији, од почетка седамдесетих 20. в. живео је у Француској где је основао Међународни центар за позоришна истраживања и био, како су га описивали "душа" позоришта Ле Буф ди Нор, у Паризу. Његова продукција 1970. у Стратфорду, Шекспировог "Сна летње ноћи", одиграна у белом, обезбедила му је место у аналима историје театра. Режирао је комаде од изазовних верзија Шекспира, преко међународних Опера до хинду епских песама. Упамћен је по извођењу "Махабхарате" по индијском епу, у трајању од девет сати, 1985. Представе је постављао у и напуштеним фабрикама, каменоломима, школама, на најразличитијим местима, широм света, од Лондона до Ирана, од Париза до Африке.

2023 - Преминуо је Милан Милутиновић, политичар, дипломата, бивши председник Србије. Студије права завршио је у родном Београду. Био је секретар за просвету и науку Србије, амбасадор у Грчкој и министар иностраних послова СР Југославије. Председник Србије био је од децембра 1997. до децембра 2002. године. По истеку председничког мандата, децембра 2002. године, предао се Хашком трибуналу, где је био оптужен због дешавања на Косову и Метохији. Ослобођен је фебруара 2009. и проглашен невиним по свим тачкама оптужбе.

2024 - У стампеду приликом верског скупа у Хатрасу, у најмногољуднијој индијској држави Утар Прадеш, погинула је 121 особа, а повређено је најмање 150. Било је то окупљање посвећено хиндуистичком божанству Шиви, које се редовно одржава у Хатрасу. Те године окупило се чак 250.000 лица, наместо уобичајених осамдесетак хиљада.

(РТВ)